

MILJÖBILDER

Nr 2 maj 2013, Årgång 14

Om min fars, Sven Gaunitz', bok "Sådana var deras öden" som han gav ut på eget förlag år 1977

Då min fars moster Mecka (Elin Pontén) avlidit i Österkorsberga 1961 "ärvde" han bl a ett kinesiskt skåp men framför allt en stor mängd fotografier, brev och andra dokument. Han gjorde då en första genomgång av några brevhögar och skrev ihop något som han kallade för Blendaföreningen. Den handlade om några unga kvinnor som träffades under ordnade former och sydde och vävde. En av dess deltagare hade varit noggrann med att dokumentera deras möten. Det min far skrev ihop redigerade han och provläste högt och när han var nöjd kontaktade han lokalradion i Växjö och bad att få läsa upp detta i radion som ett litet föredrag.

Det fick han och jag har detta föredrag på en inspelad kassett. Därefter tog han sig an de övriga brevhögarna och på grund av den stora mängden handskrivna texter var han tvungen att organisera upp sin genomgång. Min far ägnade normalt huvuddelen av sin fritid åt att studera blomflugor och var mycket stolt över att han redan år 1951 hade hittat en ny, ej tidigare beskriven, art. När han fick detta bekräftat i ett brev från Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm sa han:
- Denna fluga kommer att medföra att jag kommer att bli ihågkommen efter min bortgång...
- Vaddå bortgång? frågade jag.

Min mor, som avskydde insekter, fnös till och undrade om han fått storhetsvansinne.

Nu ändrade han sin livsföring och ägnade minst två timmar varje dag åt att läsa igenom och göra anteckningar om vad breven handlade om. Denna genomgång höll han alltså på med i flera år men han kompletterade den med släktforskande på "sin" sida. Han berättade ibland om breven och om gården Värnäs utanför Linköping. Hur "diamant-handlaren och spegelfabrikören" Carl Christian Gottfried Gaunitz invandrat från Leipzig till Linköping år 1844. Han ansökte om att få arbetstillstånd och visade upp ett

gesällbrev som utbildad glasmästare och spegelfabrikör. Han fick arbets-tillstånd och han blev så småningom kallad till Värnäs gård för att byta ut alla trasiga glasrutor. Han träffade då dottern Charlotta Moll, kallad Monica i boken, och hur de så småningom gifter sig. Min far nämnde också flera gånger hur hans bror Carl Bertil hade utbildat sig till agronom för att kunna få en anställning på Värnäs gård men att familjen Moll avskydde honom... Men enligt vissa brev så var orsaken snarare rädsla. Om CB kommit dit hade han troligen rensat upp i de trassliga affärerna och gjort gården till en mönstergård!

Min far skickade ett brev till folkbok-föringen i Leipzig och ville få uppgifter om "diamanhandlarens" ursprung dvs var hans föräldrar kom ifrån och när de var födda. Han fick ett svar att någon Carl Gaunitz född 1815-07-29 ej fanns

noterad i Leipzig men de meddelade att de sänt kopior på hans fråga till de intilliggande kommunerna. Efter några veckor fick han svar från Dalen att Carl Gaunitz var född där och han fick även uppgift om vilka hans föräldrar var och deras födelsedata. Dessa uppgifter lämnade min far till en släktforskare Erik Hård af Segerstad som kunde utföra släktforskning i präst- och riddarlängder ända ner till Karl den Store år 742... (Erik förmodade att Carl Gaunitz hade angett sin hemadress till Leipzig i stället för Dalen av "politiska" skäl. Våldigt få i Sverige torde ha känt till orten Dalen.)

Så skrev han boken "Sådana var deras öden" och sände ett utdrag ur manu-skriptet till olika hembygdsföreningar och undrade om de kunde bekosta en utgivning och tryckning. Det hade de gärna gjort om namnen varit autentiska men det var de inte. Min far

vägrade att ge offentlighet åt personernas rätta namn. Dessutom hade han skrivit att "diamanhandlaren" kom från Paris. Han hade även lagt in andra fel för att försvåra spårning. Han har inte ens tagit med vad hans egen far utbildade sig till. Ordet jägmästare finns inte alls i boken... Inte heller står något om att gården Värnäs så småningom van-sköttes så att de fick lämna den. Även det Gaunitzka huset i centrala Linköping fick de lämna ifrån sig. I det huset, på vinden, hade bröderna Carl Bertil, Sven Daniel och min far Sven Harald gått omkring och deklamerat dikter som de alltså hade lärt sig utantill...

När boken var klar och tryckt fick jag, med flera, var sitt exemplar. När jag läst den ringde jag min far och frågade varför han inte tagit med det där med att "diamanhandlaren" träffade Charlotta Moll på gården Värnäs

och att de omedelbart fattade tycke för varandra och om Carl Bertil som de inte tålde på Värnäs gård och om vanskötseln... Han svarade att sådant kan man inte skriva om... Hur skulle det se ut och mottas...? Det här är en skönlitterär berättelse...

Samma år, 1977, gav min far ut en diktsamling, "Under nordisk himmel". En dikt handlar bl a om hur gossarna kommer tillbaka. Jag frågade min far om han såg fram emot att gossarna återkom och om gossarna var hans bröder som under terminerna bodde på internat antingen i Umeå eller Linköping. Javisst var det så. Han kände sig så ensam att bo i jägmästarbostaden Pansborg i Sorsele.

Jägmästarens pojkar är en ungdomsbok som Carl Bertil skrivit. Den handlar om jägmästare Viktor som alltså var son till "diamanthandlaren" och om de tre sönerna Carl Bertil, Daniel och Sven Harald. Sven Harald var alltså min far. De växte upp i jägmästarbostaden Pansborg i Sorsele. Boken handlar om vilda äventyr, om jakt och fiske och mycket mer. Jag har fått många frågor om jag känner till den som skrivit denna bok för de tycker oftast att det är den bok som gjorde att de fick upp ögonen för detta att läsa böcker... Carl Bertil gick till kungs för att få använda sin agronomexamen som gymnasielärare i biologi och geografi mm och det fick han.

Min far bedrev gymnasiestudier i Linköping och bröderna hade tidvis kontakt med sina farbröder på Värnäs. Min far hade ett ölglas med guldkant som han fått från gården Värnäs och som han var väldigt rädd om. Om vi behövde ett extra glas någon gång och tog fram detta glas sa min far att det glaset var från Värnäs och att vi måste vara mycket rädda om det...

En gång sa jag till min far att han måste ha alldeles speciella minnen från gården Värnäs eftersom det där glaset ju är ett helt vanligt enkelt dricksglas... På detta svarade han att han hade blandade känslor när det gällde gården Värnäs och så sänkte han blicken... Då tittade jag på min mor

som också tittade ner... Senare nämnde min far något om att de flesta säkert har sina minnen, drömmar och hemligheter som ibland kan ge upphov till vissa grubblerier...

Boken "Sådana var deras öden" och "Under nordisk himmel" kan köpas från undertecknad mot 50 kr inklusive frakt som inbetalas på mitt plusgirokonto 124 59 17-8. Märk betalningen med Böcker.

I detta tidningsnummer infogar jag några exempel från böckerna.

Daniel gifte sig rikt och studerade bl a humlor. Han beskrev alla Sveriges humlor och snylthumlor. Han tog in hela humlebon i ett rum i bostaden i Österkorsberga och kollade vad som fanns där... Han hade bl a hand om ransoneringskorten i regionen under andra världskriget. Min far arbetade som gymnasielärare i biologi och geografi. Han ägnade sig dessutom åt studier av växter, blomflugor, myggor och harkrankar.

/Harald Gaunitz

Om adressaten ej finns på vidstående adress v.g. återsänd tidningen med uppgift om den nya adressen.

GÅRDENS FÖRFLUTNA

Sjön Virkens vatten drevs upp i lergrå vågor. Östanvinden drog där fram lekande och smekande, den ökade till en frisk bris, som kom vågorna att växa. Med blicken kunde man följa det vaggande vattnet, den ena vitskummiga vågen efter den andra som drog in i vassen och så kastade sig upp på den flacka stranden. Grå och allvarlig var sjön för det mesta. Sådant var dess ansikte. När solen sken, visade sjön gladare skiftningar. Men ändå var den ständigt densamma. I forna tider hade den gått högre upp. Man kunde se dess gränslinje i form av en vall. De skvalpande vågorna vid strandbryggan kunde berätta om forntiden. Kring den lilla kullen vid sjön svallade då vågorna på alla sidor --- den var på den tiden en ö. Mitt uppe på ön var marken jämn med ett jordlager, som det var lätt att gräva i. Till holmen kom ibland fiskare och någon byggde sig en koja där under de skyddande träden. Senare uppförde någon på ön en fast bostad. Den som bodde på ön hade tillgång till goda fiskevatten i sjön och bäckarna, som mynnade i den. Läget var skyddat mot anfall och gav god utsikt åt alla håll.

TORDYVELN

Kvällssolen sken på en vilsekommen plåthink invid ladugårdsbrunnen. Då kom tordyveln flygande, ivrigt vädrande, viftande med antennklubborna i den gödseldoftande luften. Han slog ned på en kokaka--- dagligt bröd för honom och hans avkomma Som grävskopor arbetade benen, när han tog sig ner genom gödseln och anlade en barnkammare.

Sänd gärna in synpunkter och kommentarer på innehållet i denna tidning. Har du andra idéer till innehåll så kom med tips eller skriv ihop något själv. Din identitet är skyddad av det s.k. meddelarskyddet. Tidningen förbehåller sig rätten att avkorta och redigera inkomna artiklar. Du som kritiserar i tidningen har rätt till replik. Inga artiklar honoreras. /Redaktionen

MILJÖBILDER NR 2 maj 2013, ÅRG. 14
 Redaktör: Harald Gaunitz
 Adress: Storgatan 61 C, SE-831 33 Östersund
 E-brev: RotfrukterHotmail.com (snabela efter r) eller RotFrukterYahooCom
 (Punkt efter t och snabela efter r och punkt efter oo)
 Internetsida: <http://www.miljobilder.com>
 Tryck: Harald Gaunitz
 Ansvarig utgivare: Harald Gaunitz
 Original framställt på PC och tryckt på laserskrivare

Tidningen utkommer minst fyra gånger per år.
 Lösnummerpris 40:-
 Prenumerationspris 120:- Inbetala beloppet på plusgirokonto 124 59 17-8 och ange namn och adress på inbetalningskortet och att det gäller prenumeration.